

پرواز تا بی نهایت

آثار انس و ارتباط با نماز و مسجد در زندگی انسان

وابسته به دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری

در اتحادیه انجمن های اسلامی دانش آموزان

نام درس

پرواز تا بی نهایت

موضوع

آثار انس و ارتباط با نماز و مسجد در زندگی انسان

هدف کلی

در این درس سعی شده است که با تبیین سیره و سخنان شهدا و بزرگان دین، اهمیت انس انسان با نماز و مسجد تبیین شود و به آثار و فواید این ارتباط اشاره شود.

اهداف جزئی

نوجوانان عزیز در این درس با مباحث ذیل آشنا می شوند:

- ۱) سیره شهدا و بزرگان دین در زمینه انس با نماز و مسجد؛
- ۲) تبیین برخی از آثار و فواید انس با نماز در زندگی فردی و اجتماعی؛
- ۳) تبیین مهم ترین آثار ارتباط با مسجد و نماز جماعت در زندگی فردی و اجتماعی؛
- ۴) تبیین رابطه نماز و مسجد در ارتقای معنوی انسان.

هدف رفتاری

امید است دانش آموزان با الگوگیری از بزرگان و شخصیت های دینی، انس بیشتری با نماز و حضور در مسجد پیدا کرده و مسجد را به عنوان سنگر حفظ خود تلقی نمایند.

در اتحادیه انجمن های اسلامی دانش آموزان

روش های مناسب تدریس

- ۱) استفاده از داستان و حکایت برای اهمیت موضوع؛
- ۲) پرسش و پاسخ و استفاده از مشارکت دانش آموزان در بحث؛
- ۳) توضیح به وسیله نموداری سازی.

رسانه‌های آموزشی

تخته، ماژیک و فلش کارت.

حکایت

فرمانده پادگان آموزشی، عباس را احضار می‌کند. پایان دوره آموزشی خلبانی فرا رسیده و عباس همه امتحانات را با نمره عالی پشت سر گذاشته است. فرمانده رو به خلبان جوان می‌کند و می‌پرسد: شنیده‌ام مدت‌هاست که از هم اتاقی خود جدا شده‌ای و اتاق را به دو قسمت تقسیم کرده‌ای و شب‌ها در محوطه پادگان می‌دوی!

عباس از عکس‌های مستهجن و مبتذلی سخن می‌گوید که توسط هم اتاقی آمریکایی‌اش بر دیوارها نصب شده بود. او از هیجان شهوت جوانی سخن می‌گوید و علت ورزش شبانه و پرده کشیدن میان اتاق را دوری از گناه ذکر می‌کند.

عباس خوب می‌داند که دل جایگاه خداست، نه خانه هرکسی.

فرمانده پادگان آمریکایی لحظه‌ای گفتگو را ترک می‌کند و از اتاق خارج می‌شود؛ اما وقتی باز می‌گردد صحنه عجیبی می‌بیند؛ عباس خم و راست می‌شود و لب‌هایش را می‌جنباند؛ گویا چیزی می‌گوید. مدتی منتظر عباس پشت میز می‌نشیند. کار عباس که تمام شد، از او می‌پرسد: این چه کاری بود دیگر؟ عباس می‌گوید: این نماز بود و برای فرمانده کمی در مورد آن توضیح می‌دهد.

فرمانده از عظمت روح و اراده «عباس بابایی» لذت می‌برد و مدرک پایان تحصیلی او را وابسته به دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری امضا می‌کند.^۱

در اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان

بچه‌ها! می‌توانید حدس بزنید «عباس» چه کسی است؟

بله، آفرین، شهید «عباس بابایی یکی از فرماندهان دفاع مقدس».

۱. برگرفته از کتاب پرواز تا بی‌نهایت، ص ۴۲.

از داستان شهید عباس بابایی کدام یک از آثار ارتباط با نماز را می‌توان نتیجه گرفت؟

بله، دوری نمودن از گناه، مجلس گناه و استقامت در برابر فشار شهوت‌های جوانی.

ارتباط با نماز، آثار زیادی در زندگی انسان دارد، آیا می‌توانید برخی از آنها را نام ببرید؟

۱. دوری از گناه و استقامت در برابر فشار گناه و شهوت؛ به‌خصوص در دوران نوجوانی

و جوانی: «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ؛ نماز (انسان را) از زشتی‌ها و گناه باز می‌دارد».

۲. استقامت و بردباری در برابر سختی‌های زندگی.

۳. انجام کارهای پسندیده و خداپسند؛ نماز موتور محرک انسان برای انجام کارهای

مناسب و اعمال صالح است.^۲

خاطره گزارشگر تلنگر آینده سازان

شب ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ بود که ساواکی‌های رژیم شاه، نیمه‌های شب به منزل حاج آقا

وابسته به دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری «روح الله» ریختند و او را به طرف تهران بردند. آن‌ها خیلی مضطرب بودند. در بین راه

قم و تهران نزدیک اذان صبح، آقا به آن‌ها فرمود:

«این قدر وحشت‌زده نباشید، در وسط این بیابان کسی نیست که قصد اذیت شما را داشته باشد. چند دقیقه ماشین را برای ادای نماز صبح متوقف کنید و شما هم نماز

^۲. این موارد را مربی محترم بر روی تخته می‌نویسد و به تدریج در مورد آن‌ها توضیح می‌دهد.

بخوانید. شما ارتش کشور اسلامی هستید و از بودجه اسلام ارتزاق می‌کنید. واجب است که به احکام و فرامین اسلام پای‌بند باشید».

سرانجام بر اثر فشار و اصرار زیاد ایشان، حاضر شدند که ماشین را برای چند لحظه نگاه دارند تا ایشان تیمم نمایند و نماز صبح را در ماشین بجا آورند.^۳

داستان

نزدیک ظهر بود. از آسمان آتش می‌بارید. دو طرف، لحظه‌ای را به استراحت پرداختند. بیشتر سربازها در سایه چادرها دراز کشیده بودند و به فکر فرو رفته بودند. «ابن عباس» پسر عموی پیامبر 6 در گوشه‌ای نشسته بود و میدان جنگ را نگاه می‌کرد که ناگاه علی 7 را دید که دست را سایبان چشم قرار داده و با دقت به آسمان خیره شده است. جلو رفت و به آرامی پرسید: «علی جان! با این دقت به دنبال چه می‌گردی؟»

امام 7 به سمت او برگشت و با لبخندی ملایم گفت: «می‌خواهم بدانم وقت نماز رسیده یا نه!»

ابن عباس با تعجب گفت: ما در حال جنگیم و هر لحظه احتمال حمله دشمن می‌رود! امام 7 فرمود: به یاد داشته باش که جنگ ما با شامیان بر سر نماز خواندن است. هنوز کلام امام تمام نشده بود که صدای خوش اذان فضا را معطر کرد و امام جلو ایستاد و با یاران و سربازان خود نماز را اول وقت و به جماعت خواند.^۴

^۳ . امام در سنگر نماز، ص ۳۵.

^۴ . بحار الانوار، ج ۸۰، ص ۲۳.

بچه‌ها، در تاریخ حکایت کرده‌اند که بوعلی سینا هنگامی که در حل یک مسأله علمی می‌ماند و به مشکل برخورد می‌کرد، وضو می‌گرفت و دو رکعت نماز می‌خواند و از خدا درخواست می‌کرد به برکت این نماز، گره از ذهن او باز کند و برای حل آن مسأله به او کمک نماید.

گفتیم یکی از مهم‌ترین آثار ارتباط با نماز، زندگی مؤمنانه و انجام اعمال صالح و پسندیده است. در سوره معارج، هنگامی که می‌خواهد «نمازگزاران» را معرفی کند، برخی از رفتارهای شایسته آن‌ها را در زندگی فردی و اجتماعی فهرست می‌کند و می‌گوید: این رفتارها، اعمال صالحی است که از نمازگزاران سر می‌زند:

(۱) اهل عبادت؛ انس با خدا به صورت دائم؛ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ.^۵

(۲) اهل مراقبت؛ انجام عبادت با کیفیت؛ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ.^۶

(۳) اهل قیامت؛ کسانی که به روز قیامت باور دارند و از عذاب خداوند می‌ترسند؛ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ * وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ.^۷

(۴) اهل احسان؛ به مستمندان احسان می‌کنند و از آن‌ها دستگیری می‌نمایند؛ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ * لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ.^۸

^۵ . معارج، ۲۳.

^۶ . همان، ۳۴.

^۷ . همان، ۲۶ و ۲۷.

^۸ . همان، ۲۴ و ۲۵.

۵) اهل امانت و عهد؛ کسانی که امانت‌ها و پیمان خود را با دیگران رعایت می‌کنند؛
وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ.^۹

این‌ها برخی از آثار پسندیده نماز است؛ پس نماز تنها یک سری اعمال خشک و بی‌روح، و خم و راست شدن نیست، نماز انسان را باید اهل کارهای پسندیده کند.

از امام صادق 7 نقل شده که: چه چیزی شما را منع می‌کند، از این که هرگاه ناراحتی و سختی از ناراحتی‌ها و غم‌های دنیا به سوی شما آمد، وضو بگیرید و داخل مسجد شوید و دو رکعت نماز بخوانید و در نماز از خداوند کمک بطلبید. مگر نشنیده‌اید که خداوند می‌فرماید: و کمک بگیرید به وسیله صبر و نماز از خداوند.^{۱۰}

امیرالمؤمنین 7 هنگامی که دچار سختی و مصیبتی می‌شد، به نماز پناه می‌برد و این آیه را می‌خواند که به واسطه صبر و نماز از خداوند کمک بگیرید.^{۱۱}

از این دو روایت فهمیده می‌شود که «نماز خواندن» در محلی به نام «مسجد»، بهترین خوراک معنوی برای انسان است. مسجد به عنوان ظرف و محل استفاده غذای روح است و «نماز» به عنوان غذای معنوی و آنچه در این ظرف ریخته می‌شود. اگر در ظرف کثیف و نامناسبی بهترین غذاها را بریزیم، کسی میل به خوردن آن غذا ندارد و اگر در ظرف مناسب و زیبایی، غذای نامناسب و فاسد بریزند، باز هم تمایل به خوردن آن نداریم. «نماز خواندن در مسجد» بجا آوردن بهترین عبادت خدا در برترین مکان می‌باشد.

^۹. معارج، ۳۲.

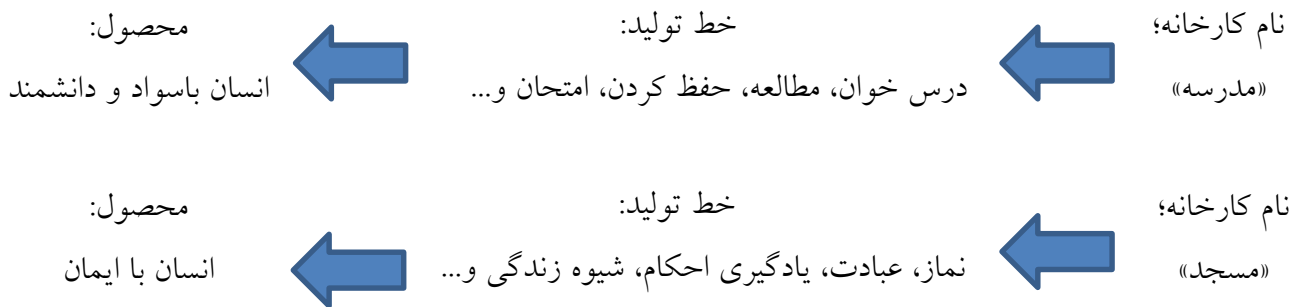
^{۱۰}. تفسیر صافی، ج ۱، ص ۱۲۶.

^{۱۱}. همان.

بچه‌ها آیا می‌توانید تفاوت مسجد و مدرسه را برایم بگویید؟

راهنمایی: مسجد و مدرسه مانند دو کارخانه هستند که مواد اولیه آن «انسان» است، ولی

محصول این دو کارخانه با هم تفاوت دارد.

اگر می‌خواهید نبض ایمان شخصی یا جامعه‌ای را بگیرید، باید ببینید اهل آباد کردن مسجد هستند یا نه؟! این ملاک را قرآن به ما می‌دهد، آنجا که می‌فرماید: «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ»^{۱۲} مساجد خدا را تنها کسی آباد می‌کند که ایمان به خدا و روز قیامت دارد».

به نظر شما منظور از آباد کردن مسجد در این آیه چیست؟

آباد کردن مسجد دو مصداق دارد:

(۱) آباد کردن ساختمان و بنای مسجد؛

(۲) مصداق مهم‌تر: آباد کردن با حضور و رفت و آمد به مسجد.

^{۱۲}. توبه، ۱۸.

امام صادق 7 می‌فرماید: سه چیز در نزد خداوند از انسان شکایت می‌کند: مسجد ویرانی که اهل آن در آن نماز نمی‌گزارند و عالمی که بین نادان‌ها می‌باشد، و قرآنی که رها شده چنانچه گرد و غبار بر آن نشسته و خوانده نشده است.^{۱۳}

مهم‌ترین اثر و فایدهٔ انس با مسجد، رشد ایمان مؤمن و سامان دادن ارتباط بین افراد جامعه بر اساس ایمان است.

حکایت

شیخ‌الرئیس ابوعلی سینا برای ابوسعید ابوالخیر (که عارفی وارسته بود) نامه نوشت که چه لزوم دارد، مردم همه در مسجد اجتماع می‌کنند، با این که خداوند از رگ گردن به انسان نزدیک‌تر است؛ هر جا که باشی، اگر رابط‌ها را با خدا برقرار سازی، نتیجه خواهی گرفت!

ابوسعید جواب نامهٔ ابوعلی سینا را نوشت و در آن نامه این مثال را آورد:

اگر چند چراغ در یک جا روشن باشد، یکی از آن‌ها که خاموش شود، چراغ‌های دیگر روشن است؛ ولی اگر هر کدام در اتاقی در بسته باشد، چراغ هر اتاقی که خاموش شود، آن اتاق تاریک می‌شود. انسان‌ها نیز این گونه‌اند؛ بعضی گنهکار هستند، اگر تنها باشند، شاید موفق به درک برکات نور الهی نشوند، ولی اگر در اجتماع باشند، شاید به برکت وجود بعضی دیگر از افراد اجتماع، آنان را مشمول برکات الهی قرار دهند.^{۱۴}

^{۱۳}. اصول کافی، ج ۲، ص ۶۰۶.

^{۱۴}. داستان‌ها و پندها، ج ۹، ص ۵۸.

بچه‌ها! آیا می‌توانید آثار جزیی تر انس مؤمن با نماز جماعت، به‌خصوص در مسجد را فهرست نمایید؟

فلش کارت‌های مربوط به یکدیگر را مقابل هم قرار دهید.^{۱۵}

استقامت	وحدت و
بیشتر	دوستان
شیطان	دوری از
ترتیب	نظم و
بیشتر	ثواب

امیرالمؤمنین 7 می‌فرمایند: کسی که به مسجد رفت و آمد کند، یکی از امور هشت‌گانه نصیب او می‌شود:

۱. پیدا کردن برادری ایمانی و دینی؛

۲. به دست آوردن علم و دانشی نو و تازه؛

^{۱۵} مربی محترم کارت‌ها را به صورت پراکنده در دو طرف تخته قرار می‌دهد، تا بچه‌ها ارتباط کارت‌های سمت راست را با کارت‌های سمت چپ بیابند.

۳. فهم و درک آیه‌ای از قرآن کریم؛

۴. شنیدن سخنی که باعث هدایت او می‌شود؛

۵. شنیدن سخنی که او را از گمراهی و هلاکت نجات دهد؛

۶. یاد گرفتن ادب و روشی که از آن پیروی کند؛

۷. رحمتی از خداوند که نصیبتش شود؛

۸. ترک گناه از ترس خدا و یا به خاطر حیا از برادران ایمانی.^{۱۶}

^{۱۶}. فلاح‌السائل و نجاح‌المسائل، ص ۹۰.